

Coop Norge SAs («Coop») etiske retningslinjer for leverandører og samarbeidspartnere («Retningslinjene»)

Coop skal være en ansvarlig innkjøper og drive ansvarlig virksomhet, og søker derfor å fremme anstendige arbeidsforhold, menneskerettigheter og miljøforhold i våre verdikjeder.

Vårt sosiale ansvar omfatter rettigheter, helse, anstendighet og sikkerhet for arbeidere og lokalsamfunn involvert i alle våre verdikjeder. Vårt ansvar for miljøet omfatter tiltak for å ta vare på naturressursene, herunder bærekraftig uttak av råvarer. Vårt etiske ansvar betyr redelig og rettferdig virksomhetsutøvelse i hele verdikjeden.

Retningslinjene er basert på Etisk Handel Norges prinsipper for bærekraftig forretningspraksis. Disse prinsippene bygger på gjeldende lovgivning, internasjonale konvensjoner, deklarasjoner og retningslinjer for virksomheter og globale verdikjeder, herunder FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGPs), Den internasjonale arbeidsorganisasjonens (ILO) konvensjoner og anbefalinger, FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs bærekraftsmål (SDG).

Retningslinjene fastsetter Coops krav til alle Coops leverandører, forretningspartnere og samarbeidspartnere, i fellesskap omtalt som «leverandører». Ved å kontrahere med Coop forplikter alle leverandører seg til selv å overholde Retningslinjene. Leverandørene forplikter seg også til å sikre og påse at retningslinjene overholdes tilsvarende av sine direkte og indirekte underleverandører. På denne måten vil Retningslinjene påvirke hele verdikjeden.

1. Overholdelse av gjeldende regelverk

Leverandøren skal overholde all til enhver tid gjeldende lovgivning samt internasjonalt anerkjente konvensjoner. I tilfeller hvor ett eller flere regelsett og/eller Retningslinjene regulerer samme forhold, skal det strengeste gjelde.

2. Ansvarlig innkjøp og produksjon

Leverandøren skal forsikre seg om at varer og tjenester levert til Coop er produsert og levert i samsvar med disse Retningslinjene.

Leverandøren skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger i henhold til Retningslinjene, herunder i henhold til åpenhetsloven og OECDs Retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Leverandøren skal varsle Coop om brudd eller kvalifisert mistanke om brudd på Retningslinjene.

3. Forankring og gjennomføring i verdikjeden

Leverandøren skal forsikre seg om at leverandøren selv, og dennes direkte og indirekte underleverandører, forplikter seg til og overholder Retningslinjene eller retningslinjer med tilsvarende innhold. Herunder skal kontraktsarbeider, dagarbeidere, løsarbeidere og migrantarbeider få informasjon og opplæring i de etiske retningslinjene.

Coop Norge SA Hovedkontor

4. Revisjoner

For leverandører med virksomhet, eller som leverer produkter som prosesseres¹ eller dyrkes (fersk frukt og grønnsaker), i et amfori BSCI-definert risikoland², må bearbeidings- eller primærproduksjonsstedet ha en gyldig amfori BSCI-revisjon eller gyldig revisjon i henhold til en av følgende standarder:

- Social Accountability International (SAI) Member companies (SA8000)
- Global G.A.P. Risk Assessment on Social Practice (Global G.A.P. GRASP)
- Initiative for Compliance and Sustainability (ICS)
- MPS-Socially Qualified (MPS-SQ) on farm level
- Sustainability Initiative of South Africa (SIZA)
- Sedex Members Ethical Trade Audit (SMETA), 4 pillar and annual audits
  - Exclusively for fresh fruit and vegetables, SMETA 2 pillar can be accepted
- Rainforest Alliance, UTZ and Fairtrade (by FLOCERT) on farm level
- ICTI (International Council of Toy Industries)

Coop godtar kun revisjoner gjennomført av akkrediterte revisjonsselskap.

Coop har uansett rett til å kreve revisjon av leverandørens virksomhet hvis Coop har informasjon som gir grunn til bekymring knyttet til leverandørens verdikjede, produkter eller produksjon. Leverandøren skal dekke alle kostnader knyttet til revisjoner, medlemskap eller sertifiseringsprosesser.

5. Dokumentasjon av etterlevelse og revisjoner

Coop kan kreve at leverandøren dokumenterer etterlevelsen av Retningslinjene, ikke bare med hensyn til egen virksomhet, men også virksomheten til leverandørens direkte og indirekte underleverandører.

For at Coop skal kunne vurdere leverandørens etterlevelse av Retningslinjene, skal leverandøren etter anmodning gi Coop eller Coops representanter tilgang til alle relevante data samt produksjonssteder- og enheter hos både leverandøren selv og dennes underleverandører.

6. Avvik

Ved brudd på Retningslinjene, eller dersom leverandøren ikke kan framskaffe dokumentasjon på etterlevelsen, kan Coop kreve at leverandøren etablerer en plan for å lukke avvik, inkludert tidspunkt for implementering av plan og gjennomføring av forbedringspunkter.

7. Sanksjoner, korrupsjon og hvitvasking

Leverandøren skal sikre overholdelse av økonomiske, handelsmessige og finansielle sanksjoner,

---

¹ Coop definerer prosessering som produksjon av hovedingredienser og komponenter i det ferdige produktet

² Coop benytter BSCIs klassifisering av risikoland.

lover, forskrifter, embargoer eller restriktive tiltak vedtatt eller administrert av myndigheter i EU (inkludert individuelle medlemsland), USA, Storbritannia og Norge samt av FN.

Leverandøren skal også drive sin virksomhet i samsvar med antikorrupsjonslover som gjelder i ethvert land der leverandøren kjøper, produserer eller selger varer, og ta avstand fra – og iverksette relevante tiltak for å forebygge – hvitvasking.

Leverandøren forplikter seg til ikke å delta i noen aktivitet som vil bryte med ovennevnte lover, regler eller prinsipper, og leverandøren bekrefter å ikke være – verken nå eller tidligere – sanksjonert under noen av de nevnte sanksjonsregimer. Forpliktelsene som pålegges samt bekreftelsene gitt av leverandøren i henhold til dette avsnittet, skal gjelde på samme måte for alle som opptrer for eller på vegne av leverandøren, inkludert dens styremedlemmer, tilknyttede selskaper, underleverandører og aksjeeiere, enten direkte eller indirekte.

8. Bærekraftig forretningspraksis

Leverandøren skal være særlig oppmerksom på prinsippene angitt i det følgende.

Disse prinsippene angir minimums- og ikke maksimumsstandarder. Lovgivningen på produksjonsstedet skal respekteres. Der hvor nasjonale lover og reguleringer dekker samme tema som Retningslinjene, skal den høyeste standarden gjelde.

1. Tvangsarbeid/slavearbeid (ILO konvensjon nr. 29 og 105)

- 1.1. Det skal ikke forekomme noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
- 1.2. Arbeidere skal ikke måtte levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver og skal fritt kunne avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

2. Fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87, 98, 135 og 154)

- 2.1. Arbeidere skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget ønske, og til å forhandle kollektivt. Arbeidsgiver skal ikke blande seg inn i, hindre eller motarbeide fagorganisering eller kollektive forhandlinger.
- 2.2. Fagforeningsrepresentanter skal ikke diskrimineres eller hindres i å utføre sitt fagforeningsarbeid.
- 2.3. Dersom retten til fri organisering og/eller kollektive forhandlinger er begrenset ved lov, skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling.

3. Barnearbeid (FNs konvensjon om barnets rettigheter, ILO konvensjon nr. 138, 182 og 79, ILO anbefaling nr. 146)

- 3.1. Minstealder for arbeidere skal ikke være mindre enn 15 år og i tråd med nasjonal minstealder for ansettelse, eller; minstealder for obligatorisk skolegang, med høyeste alder som gjeldende. Dersom lokal minstealder er satt til 14 år i tråd med unntaket i ILO konvensjon 138, kan dette aksepteres.
- 3.2. Nyrekruttering av barnearbeidere i strid med ovennevnte minstealder skal ikke finne sted.

- 3.3. Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som er til skade for deres helse, sikkerhet eller moral, inkludert nattarbeid.
  - 3.4. Det skal etableres handlingsplaner for snarlig utfasing av barnarbeid som er i strid med ILO-konvensjonene 138 og 182. Handlingsplanene skal dokumenteres og kommuniseres til relevant personale og andre interessenter. Det skal legges til rette for støtteordninger hvor barn gis mulighet til utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.
- 4. Diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og 111 og FNs Kvinnediskrimineringskonvensjon)**
- 4.1. Det skal ikke forekomme diskriminering når det gjelder ansettelse, avlønning, opplæring, forfremmelse, oppsigelse eller pensjonering basert på etnisk tilhørighet, kaste, religion, alder, uførhet, kjønn, sivil status, seksuell legning, fagforeningsarbeid eller politisk tilhørighet.
  - 4.2. Det skal etableres vern mot seksuelt påtrengende, truende, fornærmende eller utnyttende adferd, og mot diskriminering eller oppsigelse på usaklig grunnlag, f. eks ekteskap, graviditet, foreldrestand eller status som HIV-smittet.
- 5. Brutal behandling (Menneskerettighetserklæringen/UDHR)**
- 5.1. Fysisk mishandling eller avstraffelse, eller trussel om fysisk mishandling er forbudt. Det samme gjelder seksuelt eller annet misbruk og andre former for ydmykelser.
- 6. Helse, miljø og sikkerhet (ILO konvensjon nr. 155 og anbefaling nr. 164)**
- 6.1. Det skal arbeides for å sikre arbeidere et sikkert og sunt arbeidsmiljø. Farlige kjemikalier og andre stoffer skal håndteres forsvarlig. Nødvendige tiltak skal iverksettes for å forhindre og minimere ulykker og helseskader som resultat av, eller relatert til, forhold på arbeidsplassen.
  - 6.2. Arbeidere skal ha jevnlig og dokumentert opplæring i helse og sikkerhet. Helse- og sikkerhetsopplæring skal gjentas for nyansatte og omplasserte arbeidere.
  - 6.3. Arbeidere skal ha tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann. Hvis relevant, skal arbeidsgiver også besørge tilgang til fasiliteter for trygg oppbevaring av mat.
  - 6.4. Hvis arbeidsgiver tilbyr losji, skal dette være rent, sikkert, tilstrekkelig ventilert og med tilgang til rene sanitærfasiliteter og rent drikkevann.
- 7. Lønn (ILO konvensjon nr. 131)**
- 7.1. Lønn til arbeidere for en normal arbeidsuke skal minst være i tråd med nasjonale minstelønnsbestemmelser eller bransjestandard, den høyeste gjelder. Lønn skal alltid være tilstrekkelig til å dekke grunnleggende behov, inkludert noe sparing.
  - 7.2. Lønnsforhold og utbetaling av lønn skal være skriftlig avtalefestet før arbeidet påbegynnes. Avtalen skal være forståelig for arbeideren.
  - 7.3. Fratrekk i lønn som disiplinærreaksjon tillates ikke.

8. Arbeidstid (ILO konvensjon nr. 1 og 14)

- 8.1. Arbeidstiden skal være i tråd med nasjonale lover eller bransjestandard, og ikke overstige arbeidstid i samsvar med gjeldende internasjonale konvensjoner. Normal arbeidstid per uke skal vanligvis ikke overstige 48 timer.
- 8.2. Arbeidere skal ha minst én fridag per 7 dager.
- 8.3. Overtid skal være begrenset og frivillig. Anbefalt maksimum overtid er 12 timer per uke, dvs. samlet arbeidstid på 60 timer per uke. Unntak fra dette kan aksepteres dersom det er regulert av en kollektiv avtale eller nasjonal lov.
- 8.4. Arbeidere skal alltid ha overtidstillegg ved arbeidstid over normal arbeidstid (se punkt 8.1 over), minimum i tråd med gjeldende lover.

9. Regulære ansettelser

- 9.1. Forpliktelser overfor arbeidere, i tråd med internasjonale konvensjoner, nasjonale lover og regler om regulære ansettelser skal ikke omgå gjennom bruk av korttidsengasjementer (som bruk av kontraktsarbeidere, løsarbeidere og dagarbeidere), underkontraktører eller andre arbeidsrelasjoner.
- 9.2. Alle arbeidere har krav på arbeidskontrakt på et språk de forstår.
- 9.3. Lærlingeprogram skal være klart definert med hensyn til varighet og innhold.

10. Marginaliserte befolkningsgrupper

- 10.1. Produksjon og bruk av naturressurser skal ikke bidra til å ødelegge ressurs- og inntektsgrunnlag for urfolk eller andre marginaliserte befolkningsgrupper, for eksempel ved å beslaglegge store landarealer, uforsvarlig bruk av vann eller andre naturressurser som befolkningsgruppene er avhengig av.

11. Miljø

- 11.1. Negativ miljøpåvirkning skal reduseres i hele verdikjeden. I tråd med føre var-prinsippet skal det gjennomføres tiltak for kontinuerlig å minimere utslipp av klimagasser og lokal forurensing, bruk av skadelige kjemikalier, sprøytemidler og for å sikre bærekraftig ressursuttak og forvaltning av vann, hav, skog og land, og bevaring av biologisk mangfold.
- 11.2. Nasjonal og internasjonal miljølovgivning og -reguleringer skal overholdes og relevante utslippstillatelser skal innhentes.

12. Korrupsjon

- 12.1. Alle former for bestikkelser er uakseptabelt, så som bruken av alternative kanaler for å sikre illegitime private eller arbeidsrelaterede fordeler til kunder, agenter, kontraktører, leverandører eller deres tilsatte samt offentlige tjenestemenn/-kvinner.

13. Dyrevelferd

- 13.1. Dyrevelferd skal respekteres. Tiltak bør iverksettes for å minimere negativ påvirkning på produksjonsdyrs og arbeidsdyrs velferd.
- 13.2. Nasjonal og internasjonal dyrevelferdslovgivning og -reguleringer skal overholdes.

* * * * *